

Schilderij II

De kerk van Beverwijk

Met donderwolken van Van Beerstraten

Tekst Marloes de Moor

In de 17de eeuw raakt de genreschilderkunst in de Republiek in zwang; ook het landschap wordt dan een zelfstandig onderwerp. Museum Kennemerland toont hoe divers 17de-eeuwse meesters het Kennemer landschap bóven de horizon in beeld hebben gebracht. Een van de hoogtepunten is het indrukwekkende doek van Jan Abrahamsz van Beerstraten.

Beverwijkers zullen hem onmiddellijk herkennen: de Grote Kerk van Beverwijk met de 70 meter hoge Wijker Toren. Prominent wordt hij afgebeeld op het 17de-eeuwse schilderij *Grote Kerk van Beverwijk* van de Amsterdamse schilder Jan Abrahamsz van Beerstraten (1622-1666). Hoewel veel 17de-eeuwse Hollandse meesters er al schilderend weleens wat bij verzonnen, is dit volgens Jeroen Zoetmulder, taxateur en bestuurslid van Museum Kennemerland, onmiskenbaar de Grote Kerk van Beverwijk. 'Een iconisch gebouw. Beverwijkers houden van hun toren en zijn er trots op. Dat zal in de 17de-eeuw niet anders zijn geweest.'

**'Je voelt de kou
haast van het doek
komen'**

Het schilderij is waarschijnlijk in opdracht gemaakt. 'De opdrachtgever is mogelijk een Beverwijker geweest of een Amsterdamer die hem in zijn herenhuis wilde hangen, want het is een groot doek waar ruimte voor nodig is.' De klus is hem op het lijf geschreven, want Jan Abrahamsz van Beerstraten is beroemd om zijn stads- en zeegezichten, vaak met donderwolken. 'Je kunt hem zien als toonaangever van de Hollandse luchten,' vertelt Zoetmulder. Hij schilderde in heel Holland, maar vooral in en rond Amsterdam. Zo legde hij na de brand van 1652 de puinhopen van het oude stadhuis van Amsterdam vast.'

* Jan Abrahamsz van Beerstraten 'Grote Kerk van Beverwijk' (detail, 1661). Olieverf op doek, 130 x 100 cm. Gesigneerd en gedateerd. Particuliere collectie Luxemburg. Zie het gehele schilderij op de volgende pagina's.

Kastelen of kerken komen veel voor op zijn schilderijen. De omgeving fantaseert hij erbij. Zoetmulder: 'Er lag bijvoorbeeld nooit een gracht om de Grote Kerk van Beverwijk en er was geen bruggetje. De huizen op de achtergrond lijken meer op die uit de Zaanstreek dan uit Kennemerland.'

Die werkwijze is in de 17de-eeuw niet ongewoon. 'Kunstenaars maakten vaak een schets en werkten die in hun atelier verder uit. Dan ging er topografisch weleens wat fout. Soms zagen ze dingen van een afstand niet helemaal goed. Opdrachtgevers konden schilders ook vragen om er een zomer- of wintertafereel van te maken,' legt Zoetmulder uit. Zo toont het werk *Grote Kerk van Beverwijk* schaatsertjes in allerlei poses. 'Er is veel op te zien, zoals een man met een korf op zijn rug. Mogelijk wil hij een eend vangen die is vastgevroren in het ijs. Het kerkje op de achtergrond zou dat van Oud-Velsen kunnen zijn. Alleen het perspectief klopt niet helemaal, want Oud-Velsen ligt 5 kilometer verderop. De donderwolken voorstellen een hevige sneeuwstorm. Je voelt de kou haast van het doek komen. Schilderijen boden op deze manier een vorm van entertainment.' Duidelijk is dat de opdrachtgever de kerk van Beverwijk er graag op wilde hebben. 'Het zou kunnen dat hij daar getrouwd is of dat een familielid dominee werd, maar daarover weten we verder niets.'

Wel is bekend dat Beverwijk destijds het Wassenaar van de 17de eeuw was. Zoetmulder: 'Rijke Amsterdammers hadden er buitenhuizen en trokken daar in de zomermaanden naartoe. Via het IJ en Wijkermeer kwam je er snel. Er was schoon drinkwater, je kon makkelijk naar het strand. Alles bij elkaar een ideale plek.'

Museum Kennemerland
Westerhoutplein 1
1943 AA Beverwijk
+31 (0)251 214 507
www.museumkennemerland.nl

Geopend woensdag van 13.00-16.00 uur en zaterdag en zondag van 11.00-16.00 uur. De tentoonstelling *Kennemer Luchten, op reis met de Ruysdaels en tijdgenoten* is te zien t/m 10 november.

